

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

VI. Ecquas præter ignem poenas mortuis infligendas decreverit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A igne uri Dæmones asseverat Homil. 27. in Num. nempe cum homines à vitiiis ad meliora conuersos cernunt, tum verò acerbissimas eos sufferre pœnas, & meritis ignibus exardescere.

Alias ignem peccata exedentem & absumentem, Deum ipsum esse vult, propter hoc Deuter. 4. 24. *Dominus Deus tuus ignis consumens est.* Inde Homilia 2. & 16. in Ierem. igne hoc ligna, foenum, & stipulam, Christi fundamento superstructa, opera nempe peccati narrat absumi, postquam anima fuerit à corpore sejuncta: aurum vero, argentum, & gemmas, Virtutes scilicet, & recte acta, illibata & intacta seruari. At libr. 1. *περὶ ἀρχῶν*, cap. 1. alio detorquet locum hunc Deuteronomij, nec pro futura vite purgatione accipit, sed pro presentis huius gratia, mentibus humanis à Deo infusa. *Quid enim*, inquit, *consumes*

B *Deus secundum hoc quod ignis est? Numquidnam putabitur consumere materiam corporalem, ut est lignum, vel fennum, vel stipula; & quid in hoc dionum de Dei laudibus dicitur, si Deus ignis est huiusmodi materiam consumens? Sed si consideremus quia Deus consumit quod exterminat, si consumit malas mentium cogitationes, consumit gesta turpia, consumit desideria peccati, cum se credentium mentibus inserit, & eas animas que Verbi eius ad Sapientia efficiuntur capaces, una cum Filio suo inhabitans, secundum quod dictum est: Ego & Pater veniemus, & mansionem apud eum faciemus; omnibus eorum vitijis passionibusque consumptis, sibi eas, seque dignum efficit templum. Ita & Homil. 2. in Cantic. Cant. Denique ob hoc Deus noster ignis dicitur esse consumens, & nihilominus lux in quo tenebræ non sunt; lux sine dubio iusta, & ignis efficitur peccatoribus, ut consumat in eis omne quod in anima eorum corruptibilitatis aut fragilitatis invenerit: nec aliter Homil. 1. in Ezech. Animam cæteroquin ignibus attingi & exuri non posse statuit libr. 6. contr. Cels. ἡ μὲν δὲ ἀσπίς ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἐκπερυσμένη, ἢ εἰς τὴν ἀγαλλομασίαν ἢ ἀποπροσφυγίαν, ἢ ἀσφάλαν, ἢ δεξίαν, ἢ κενεοπίαν, ἢ ἀρχὴν, ἢ ἐξουσίαν ἑσπέραιον.*

C Nonnumquam tamen supremam mundi conflagrationem igne hoc denotari putat, eoque hominum peccata exuri & purgari. Legatur in libro 5. contr. Cels. locus ille, quo impurum hunc Philosophum futuram mundi conflagrationem negantem refellit: ostendit enim incendio hoc homines universos lutratum iri, illæsis tamen iis in quibus opera peccati, idoneum scilicet igni huic pabulum, nulla reperientur; exultis vero aliis, qui noxas & scelera, ligna nimirum, foenum, & stipulam flammis exedenda collegerint. Quarto quoque operis ejusdem libro, mundum tradit nunc diluviis repurgari, nunc incendiis, *ὡς τὰ ἄλλα*

D *ὡς τὰ ἄλλα γὰρ ἴσθιον, ἀλλὰ & τὰ ἐν ἔλῳ τῶν νόσμων, θεωροῦν καθαρούς, ὅταν πολλὰ ἢ ἁρκία γῆνται ἐν αἰσῶν.*

Vt ut ignem hunc intelligendum censet, nullam aliam præterea noxiis hominibus inflatum iri pœnam, licet illa pro peccatorum ratione diversis modis intendatur, vel remittatur, scribit in libro De Proverbiis Salomonis: *Manifestum est quod una pœna tam Dæmonum nature, quam humano generi peccatorum à Domino prescripta sit illa, quam Dominus sua sententia designavit dicens: Ite in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis eius; ostendens quia eadem species pœnarum peccatoribus, hominibus, & Diabolo, & Angelis eius preparata sit; licet in eadem pœna diversa sit quantitas pœnæ: alius enim gravius ac vehementius cruciatur pro magnitudine peccatorum; alius autem remissius, cuius leviora & faciliora peccata sunt.* Locum profert Pamphilus in Apologia.

E **F** VI. Sæpius tamen aliis præter ignem supplicij homines castigari à Deo passus est. Homilia 18. in Ierem. p. 182, 183. majus aliquod gehenna ignis esse supplicium concludit ex eo quod is sit gehenna ignis reus, qui dixerit fratri suo, Fatue; majus itaque impendere supplicium majorum criminum reis, puta adulteris; quod ejusmodi sit futurum in cor hominis non ascendisse. Libro 7. contra Celsum scribit animam insontem & puram, statim atque corpore exiit, ad puriora ætheris loca sublimem ferri: quæcunque vero noxia est, peccatis oppressam circa terram huc & illuc volitari; quasdam circa mortuorum sepulchra, inde spectra oculis hominum quandoque obici; alias alibi errare. E Platone transtulit commentum istud, ut alia pleraque, cujus ea est in Phædone assertio, hominum corporeis rebus dum viverent implicitorum animas circa monumenta versari, quibus cum conspicibilis aliqua corporis pars etiamnum adhærescat, hinc tenebrosas animarum imagines, aspectabiles existere. Eam nihilominus sententiam repudiat Tom. 28. in Iohann. p. 347, 348. absurdumque esse decernit existimare animam, postquam corpore liberata est, mortuo assidere.

Aliud præterea supplicij genus notari putat his Luca verbis, quibus futurum minatur Christus, ut imprudentem servum *divulset, partemque ejus cum infidelibus ponat.* Genus autem supplicij id esse putat, divisionem animæ à Spiritu sancto; vel divisionem nobilioris partis animæ, quæ ad imaginem & similitudinem Dei facta est, ab ea parte quæ per liberi arbitrij lapsum deformata est; vel divisionem animæ ab Angelo tutelæ suæ præfecto. Sed & errorum tenebras & ignorantia caliginem vult exprimi tenebris exterioribus, in quas mitti ju-

Matth. 11. ber eum Rex, qui veste nuptiali non indutus in nuptiali convivio discumbebat; & seruum A
nequam & pigrum, qui talentum sibi commissum in terram defoderat. Quo accedit Tract.

Matth. 13.
30.

33. in *Matth.* tenebras exteriores ita exponens: *Vbi nulla illuminatio est, forsitan nec corporalis, nec est respectio Dei illis, sed quasi indigni speculatione Dei qui talia peccaverunt, condemnantur in his quae exteriores tenebrae appellantur: forsitan donec intellexerunt, ut convertantur & digni efficiantur exire ab eis. Aliter tamen paulopost: Consideremus ergo, inquit, si potest vera esse expositio eius, ut exteriores tenebras illas intellegamus, ut quidam quasi indigni toto mundo in abyssum illam, quam ille exposuit, foras ejectione, in qua sunt tenebrae, nemine eas illuminante, cum sint extra totum mundum.*

Cujuscunque porro generis sint poenae, vehementius iis cruciatum iri corpora putat, quibus resurgentes induemur, ut pote subtiliora & spiritalia, quam quae hac in vita gesta- B
mus; quemadmodum nudum corpus mollius est ad verbera, iisque acrius afficitur, quam si veste contegatur. Verba Origenis de Commentario in Psalm. 6. Pamphilus in Apologia recitavit. Denique Hieronymus in Epistola 59 ad Avitum, cap. 1. scripsisse Origenem refert in fine libri primi *ἔτι ἀγρόν*, animam quandoque pro dolore penarum & ignis ardore, magis eligere ut brutum animal sit, & in aquis habitet, & fluctibus, ac corpus assumere huius vel illius pe-
coris.

VII. Multiplicem commemorata dogmata Origeni exprobrationem peperere. Inter alia objectum ei narrat Pamphilus in Apologetico, negasse illum scelestis inferenda supplicia; quod poenam sensus, ut vocant, videatur sustulisse, cum ignem aeternum interpretatus est perturbationes animi, & conscientiae stimulos. Eo spectant ista Hieronymi libr. 3. C
in Epist. ad Ephes. 5. 6. *Quia igitur sunt plerique, qui dicunt non futura pro peccatis esse supplicia, nec extrinsecus adhibenda tormenta, sed ipsum peccatum, & conscientiam delicti esse pro poena, dum vermis in corde non moritur, & in animo venis accenditur, in similitudinem febris, quae non torquet extrinsecus aegrotantem, sed corpora ipsa corripit, sine cruciatum extrinsecus adhibitione, quos possidet.* Notat praeterea Hieronymus in Epist. 59. ad Avit. cap. 1. & 3. & 4. Origenem dixisse animas pro criminum modo crassioribus hominum, vel iumentorum, vel etiam Daemonum corporibus immitti, easdemque respicientes ad Angelorum naturam redire: quod iam observavimus. Addit cap. 2. tormenta eum & ignem gehennae in conscientia peccatorum libro 2. *ἔτι ἀγρόν* posuisse; quod iterat Apol. 2. cap. 1. & in Commentariis in Epist. ad Ephes. cap. 5. & 6. Queritur quoque apud Augustinum Orosius in Commonito- D
rio, iactare solitos Origenistas quosdam, *ignem aeternum quo peccatores puniantur, non esse ignem verum, dicentes dictum esse ignem propriae conscientiae punitionem; ac sic omnes peccatorum animas post purificationem conscientiae in unitatem corporis Christi esse redituras.* Arguit item circuitus illos beatitudinis & damnationis sempiternos Augustinus Har. 43. ad Quodvultdeum, & libr. 21. De Civit. Dei, cap. 17. At Nicetas Choniates libr. 4. Theol. orth. fid. Har. 31. dixisse ait Origenem, futurum ut anima tantisper in igne maneat, dum vitiorum sordibus expurgetur; at vermem tamen sine fine permanens, nec umquam gehennam extinctum iri, ut hoc pacto stimuletur in posterum, refreturque memoria divina humanitatis in animis, quae a perenni-
bus huius supplicij liberata fuerint.

VIII. Nihilominus tamen multorum consensione & patrocinio noster Origenes de- E
fenditur, suaque imprimis dubitatione, cum libr. 1. *ἔτι ἀγρόν*, initio capitis sexti, de rerum consummatione, deque poenis damnatorum, ac beatorum praemiis acturus sic praefatur: *Quae quidem a nobis cum magno metu, & cautela dicantur, discutientibus magis & pertractantibus, quam pro certo ac definito statuendis.* Et ita demum caput idem claudit: *Certius tamen qualiter se habitura sit res scit solus Deus, & si qui eius per Christum, & Spiritum sanctum amici sunt.* Pari quoque modo initio capitis sequentis hasitationem suam declarat. Id ne ipse quidem infitatus est Hieronymus, cum Epist. 59. ad Avit. cap. 1. Origenem de eodem argumento multa commentatum scripsisse tandem ait: *Hae juxta nostram sententiam non sint dogmata, sed quaesita tantum, atque proiecta, ne penitus intractata viderentur.*

Ceterum in asserendo igne illo qui justos in fine rerum itidem ut impios invasurus ab F
Origene fingitur, ipsi consentit Lactantius libr. 7. cap. 21. *Iustos, inquit, cum judicaverit, etiam igni eos examinabit, tum quorum peccata vel pondere, vel numero praevaluerunt, prestringentur igni atque comburentur: quos autem plena justitia & maturitas virtutis incoerxit, ignem illum non sentiunt.* Hilarius quoque Can. 2. in *Matth.* *Baptizatus in Spiritu sancto reliquum esse dicit consummari igne iudicij; atque ne hac quidem lege immunem fore putat B. Virginem.* Idem habet in Commentar. ad Psalm. 118. 20. Ambrosius Serm. in Psalm. 36. *Ignem ergo purgantur filij Levi, igne Ezechiel, igne Daniel; & deinde: Salvi erimus per fidem, sic tamen salvi quasi per ignem; etsi non exurimur, tamen uremur.* Quae sequuntur, ex Origene manifeste translata sunt: *Quomodo tamen alij remaneant in igne, alij pertranscant, docet nos divina Scriptura: nempe in mare rubrum demersus est populus Aegyptiorum; transivit ante populum Ebraeorum. Ignem vero ejusmodi pur-*